

[Halvgaard.]

let på at trække noget ned over hovedet på nogen som helst. Det er en ting, der kan diskuteres i udvalget.

Jeg håber, at man kan få lovforslaget diskuteret igennem dér, og så tror jeg, det efterhånden vil dæmre for en hel del, at der nok er mere i det, end man tilsyneladende tror.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til undervisningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om fritidsundervisning m. v. [optaget af Tove Nielsen].

(Lovforslag nr. 17. Fremsat 24/1 75 af undervisningsminister Tove Nielsen. Taget tilbage 21/2 75 af undervisningsminister Ritt Bjerregaard. Optaget 21/2 75 af Tove Nielsen).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Lovforslaget svarer nøje til det forslag, der blev fremsat af den tidligere regering den 17. oktober 1974, og som var til første behandling her i tinget den 31. oktober. De synspunkter, som mit partis ordfører ved den lejlighed gav udtryk for, er fortsat gældende, og jeg må derfor klart tage afstand fra forslaget om en nedsættelse af statstilskuddet til aftenskoler, aftenhøjskoler, studiekredse og interessegrupper for voksne.

Erfaringerne fra den periode, hvor den daværende VKR-regering havde gennemført en tilsvarende forhøjelse af deltagerbetalingen, viser, at der må forventes en mærkbar nedgang i antallet af deltagere i de nævnte aktiviteter. Det må endvidere forventes, at nedgangen især vil skyldes en ringere deltagelse fra de økonomisk svage stillede grup-

per af befolkningen, og forslaget har derfor en betydelig social slagside.

Forslaget om fastsættelse af et minimumstal på 12 deltagere ved oprettelse af hold har jeg ikke taget endelig stilling til. Jeg er enig i, at noget kan tale for at fastsætte et sådant minimumstal, men det bør under forslaget videre behandling drøftes, om formålet med en sådan bestemmelse kan opnås på anden måde end den, der er angivet i lovforslaget.

Jeg kan endelig give min tilslutning til de bestemmelser i lovforslaget, der er en følge af spareforliget i foråret 1973.

Robert Pedersen (S):

Den sympati, som socialdemokratiet har for nævnte lovforslag, er meget, meget lille, og vi synes ikke, at intentionen besparelse, som jo kun har en størrelsesorden af 27 mill. kr., nødvendiggør, at man skal betale for aftenskole. Det er efter vor bedste overbevisning et attentat på „den lille mands universitet“.

Der ligger mange andre aspekter i forslaget, bl. a. spørgsmålet om holdenes størrelse på 12, og vi tilsiger en venlig behandling af det i udvalget. Vi kan også se på spørgsmålet om de emner, der skal inddrages under aftenskolen og aftenhøjskolerne. Derfor kan vi tilsige, at vedrørende de sidste dele af lovforslaget vil vi gå ind i et praktisk lovgivningsarbejde, men med hensyn til betalingen er vi ikke til at få i tale.

Bertel Haarder (V):

Forslaget har før ligget på folketingets bord, og det er et led i venstres sparebestrebelse og et led i venstres helhedsplan.

Jeg vil begynde med at sige, at vi på ingen måde er fjender af fritidsloven. Det er ganske rigtigt, som hr. Robert Pedersen siger, at man kan kalde fritidsloven for „den lille mands universitet“. Der er den fordel ved fritidsloven, at den giver uddannelses-tilbud også til andre aldersgrupper, er så at sige med til at sprede uddannelsen op gennem aldersklasserne. Dertil kommer, at fritidsundervisningen, sammenlignet med de standardiserede uddannelser for de 18-25-årige, jo er særdeles billig, så der ligger intet i dette spareforslag, som skal tolkes, som om venstre er ked af vores fritidslovgivning, og at vi er modstandere af den, tværtimod. Vi

[Bertel Haarder.]

betrager fritidslovgivningen som et meget, meget væsentligt led i den samlede vifte af uddannelses tilbud, vi giver her i landet.

Jeg må samtidig sige, at vi ikke kan deltage i klynkeriet fra mange sider omkring spørgsmålet, om man nu skal betale 1/3 eller 1/6. Sagen er jo, at vi heldigvis har en ret løs kontrol med, hvad fritidslovens midler går til, simpelt hen fordi det er ikke muligt i detaljer at kontrollere alt, hvad der foregår. Det er ikke muligt i detaljer at slå fast, hvorvidt det, som et fag kaldes, nu også dækker det, der faktisk bliver undervist i, hvorvidt lærerne egentlig er helt kvalificerede osv. Det er jo en løs rammelov, hvor detaljeret kontrol er umulig. Vi har ikke eksamener at kontrollere med osv., og derfor er det egentlig meget godt at have den kontrol, at folk dog i det mindste selv skal synes, der er så meget ved det, at de er villige til at ofre en lille smule på det. Jeg synes ligefrem, at det er betryggende over for de mange påstande om misbrug af fritidsloven at kunne sige, at folk betaler dog en del af det selv. Så meget må de dog synes det er værd, og så kan staten vel også lægge det dobbelte oveni. Jeg synes, man også må sige, at nogle af de lidt tvivlsomme aktiviteter, der foregår under fritidsloven, bliver mindre forærgelige, når folk betaler lidt mere for det selv.

Så vil jeg advare imod, at man benytter alt for mange falske sociale argumenter i denne forbindelse. Det er næsten ligegyldigt, hvad vi sparer på, så siger man, at det specielt vil gå ud over pensionister og dårligt stillede og den lille mand osv. Det er jo slet ikke sikkert, at det er rigtigt, at gennemsnitsindtægterne hos dem, der benytter fritidsloven, er lavere end gennemsnitsindtægterne hos gennemsnitsbefolkningen. Det er jo slet ikke sikkert. Det er ofte falske argumenter, som jeg ikke synes vi skal have blandet ind i denne sag.

Jytte Røge (FP):

Mit partis holdning til dette lovforslag skal ses i relation til vort forslag om forhøjelsen af den skattefrie bundgrænse i år til 19.000 kr. og næste år til 60.000 kr. Når denne bundgrænse er indført, vil alt tilskud til fritidsundervisningen bortfalde, idet vi skønner, at borgerne derved har fået så

megen rådighed over egen indtægt, at de, der ønsker at deltage i fritidsundervisningen, selv må betale herfor.

Med denne indstilling kan vi naturligvis ikke gå imod dette lovforslag.

Vi er da helt enige om, at det veludannede menneske er Danmarks eneste råstof, så vi ser med stor sympati på, at borgerne vil dygtiggøre sig i deres fritid. Men vi må desværre konstatere, at de glade tressere med deres tilskud til ølbrygning, bridge og alt muligt andet uigenkaldeligt er forbi. Med en gæld til udlandet på omkring 30 mia kr. og et betalingsunderskud på ca. 6 mia kr. må halvfjerdsernes politik lyde på besparelser på alle områder.

Med hensyn til timereduktionen fra de 60 minutter til de 55 minutter er den jo en følge af nedsættelsen af lektionslængden i folkeskolen, og den bør vel følges, selv om jeg personlig var imod den, da den også blev indført i handelsskolerne, fordi det kniber med at nå det forlangte pensum.

Vi har fået en hel del henvendelser fra forskellige oplysningsforbund, der går ud på, at hvis betalingen bliver forhøjet væsentligt, vil det afskære mange fra at deltage i disse kursus. Hertil vil jeg sige: hvorfor i alverden skal der inden for samme kommune være 3-4 forskellige oplysningsforbund såsom FOF, LOF og AOF m. fl., der tilbyder kursus i de samme fag? Jeg tror, deltagerne i disse kursus er fuldstændig ligeglade med, om det er det ene eller det andet oplysningsforbund, der arrangerer dem, blot fag, tidspunkt og sted passer dem.

Jeg vil derfor foreslå, at disse oplysningsforbund indleder et samarbejde, således at der kan opnås besparelser både administrativt og med hensyn til annoncer, brochurer og distributionen. Samtidig vil man opnå, at startdeltagerantallet på 12, for at et hold kan oprettes, let kan overholdes med det større befolkningsunderlag, der i så fald vil blive.

Svend Haugaard (RV):

Vi har fra det radikale venstre en afgjort positiv holdning til fritidsundervisningen og også til den store frihed, der har været i vores fritidsundervisning.

Nu er det jo sådan, at besparelser i reglen ikke er noget, man laver af lyst, men af nødvendighed. Vi ser gerne, at undervisning

[Svend Haugaard.]

i det hele taget er billig, men vi må på den anden side også være indstillet på, at der skal spares. Vi vedstår vores tilslutning til besparelserne. Vi mener ikke, at det giver den store vanskelighed, som nogle har påpeget. Ministeren udtrykte frygt for, at det vil give en mærkbar nedgang. Det vil det måske nok i starttallet, men næppe i sluttallet. Frafaldet er gennemgående mindre, når man har betalt noget til det selv.

Desuden er der visse fordele i hjælp-tilselvhjælp-metoden. Der skal være mindre kontrol, mindre administration, alt det her med skemadille osv. kan man så se bort fra. Endvidere er det sådan, at man ikke, heller ikke i offentligheden, behøver at hænge sig så meget i, hvad der er værdigt til tilskud, og hvad der ikke er værdigt til tilskud.

Jeg tror i øvrigt, at vi måske kunne gå videre med flere besparelser, når vi nu skal have loven op til en større revision. Der er f. eks. meget store tilskud til lokaler til andespil og forskelligt andet. Det kan godt tænkes, at honorarerne i aftenhøjskolerne er lidt større, end det strengt taget er nødvendigt. Det kan også tænkes, at vi kunne spare en del ved koordinering osv.

Alt det ser vi meget gerne på. Det vigtigste er, at selve undervisningen kan få lov til at fungere.

Vi er også med på, at der sættes et antal deltagere pr. hold i starten på enten 12 eller, hvis det er mere ideelt, så et lidt højere tal som et gennemsnit på alle holdene.

Som helhed altså tilslutning til lovforslaget.

Gerda Møller (KF):

Ja, det er jo ikke første gang, vi taler om dette lovforslag. Jeg vil da gerne sige, at for det konservative folkepartis vedkommende står vi ved det spareforlig, der blev indgået mellem 6 forligspartier.

Jeg skal ikke gentage det, som jeg sagde ved førstebehandlingen i efteråret, men jeg vil nøjes med at fremhæve én gang til, at vi i og for sig godt kan beklage, at forslagsstillerne fremsætter lovforslaget helt uændret. Vi kunne godt tænke os, at man tog den tanke op at få set på en revision af hele fritidsundervisningen. En revision, som jeg tidligere har foreslået det, kunne jo tage sigte på, at vi fik en almen voksenundervis-

ningslov, der var baseret på privat initiativ, og så overlod til oplysningsforbundene selv at administrere de midler, som det offentlige nu til enhver tid ser sig i stand til at stille til rådighed for dem. Jeg tror, det kunne give akkurat den samme besparelse. Det kunne give mindre offentlig administration, og det kunne give fortsat pædagogisk frihed og ansvar for de private oplysningsforbund, som vi alle sammen støtter.

Jeg kan ikke undlade til en af de tidligere ordførere, der har været heroppe, at sige, at jeg går ud fra, at hr. Bertel Haarders ordvalg om det misbrug, der finder sted, var lidt mindre vel gennemtænkt. Jeg er mig ikke bevidst, at der finder noget misbrug sted. Der er i hvert fald megen kontrol med de midler, der bruges inden for fritidsundervisningen.

Til slut vil jeg sige til fru Jytte Røge, at der finder allerede i dag og har gjort det i lang tid et udmærket og frugtbart samarbejde sted imellem de forskellige oplysningsforbund, og jeg er ikke spor sikker på, at der blev sparet penge, hvis vi ikke skulle arbejde på den samme måde. Men giv oplysningsforbundene penge, og giv dem selv et ansvar, så skal vi nok få et godt voksenundervisningsarbejde ud af det.

Kristine Heltberg (SF):

Jeg skal ikke trætte folketinget med at gentage den tale, jeg holdt den 31. oktober, dvs. for nogle ganske få måneder siden, om samme emne, blot udtrykke min forbavselse over, at man kan sidde de mange advarsler overhørig og fremsætte dette lovforslag nu igen, efter at arbejdsløsheden yderligere er steget. Man måtte synes, at respekten for de folk, der måtte have brug for en ekstra undervisning, som ikke belastede deres økonomi, burde have fået forslagsstillerne til i hvert fald at omarbejde det meget kraftigt.

Jeg vil stadig væk advare imod den ændring, der er foreslået i lovforslaget med hensyn til deltagerbetaling. Tiderne er ikke til at opnå en så latterlig besparelse ved at vanskeliggøre adgangen til denne meget vigtige side af voksenundervisningen. Det var helt andre forslag, der var brug for på dette område.

Jeg vil yderligere pege på det uheldige i forslaget om mindstedeltagerantal pr. kursus. Som jeg allerede sagde det sidst, vil en

[Kristine Heltberg.]

sådan bestemmelse betyde, at fritidsundervisningen stivner i nogle banale og ligegyldige kursus, som man alle dage har haft, og at nye initiativer bliver standset, fordi nye initiativer som regel kræver, at man anerkender et mindre deltagerantal. Derimod ville et gennemsnitligt deltagerantal, taget i forhold til et helt kursus, mange forskellige emner og undervisningstilbud, give mulighed for så at sige at vinde ind på karrusellerne, hvad man giver ud på gyngerne, og derved altså ikke belaste økonomien i nogen grad, men give adgang til nye og eksperimenterende forslag, til nye og eksperimenterende emner i undervisningen.

Som det er skik og brug skal vi da prøve — især under henvisning til undervisningsministerens meget lovende tilsigelse — at få noget som helst brugbart ud af det foreliggende lovforslag, men det vil kræve et meget stort arbejde at ændre det i den retning.

Chr. Christensen (KrF):

Lovforslaget er jo i sit indhold identisk med det forslag, der blev fremsat den 17. oktober sidste år, og da lovforslaget er et led i spareforliget, kan jeg tilsige vor fulde støtte til lovforslagets gennemførelse. Jeg skal derfor tillade mig at henvise til de principielle betragtninger, jeg fremsatte på mit partis vegne ved førstebehandlingen her i salen, dog skal jeg lige endnu en gang udtrykke min glæde over den dispensationsbestemmelse, der er indført for de tyndtbeholdede egne, sådan at amsrådet kan give godkendelse af, at man kan fastholde det nuværende elevtal på holdene.

Freddy Madsen (DKP):

Jeg skal kort bekræfte, at vi har det samme standpunkt til dette lovforslag, som vi havde, da det sidst var til første behandling. Vi må totalt afvise det.

Arnfast (CD):

Lovforslaget indgår jo i besparelserne, så det vil nok være vanskeligt at tale om besparelser, uden at vi også tog dette med i møllen.

Når vi nu alligevel skal genbehandle det, vil vi meget gerne kigge på en tanke, som har været fremme — det er lige nævnt af fru Kristine Heltberg — om at arbejde med et

holdgennemsnit. Måske kunne man i forbindelse med udvalgsarbejdet få lavet en undersøgelse, der viste, om — må jeg bruge det udtryk, der blev anvendt — „store, banale hold“ kan opveje mindre, specielle hold, om man derigennem måske kunne nå et gennemsnit, som berettigede til det antal lærerkrafter, som betjente snart den ene, snart er anden interesse. Det er muligt, at gennemsnittet så ikke skal være 12, men måske 14 eller 16.

Jeg kunne godt tænke mig, at vi under udvalgsarbejdet fik en beregning over, hvordan det ville virke på forskellige typiske aftenskoler, og derved fik et indtryk af, om denne tanke kan drages ind til forsvar for en ny beregning.

Jytte Røge (FP):

Lige et par bemærkninger til fru Gerda Møller. I efteråret, da disse forbund annoncerede deres kursus, var der store annoncer for hvert forbund for sig, og jeg har da selv modtaget brochurer fra hvert enkelt forbund for sig selv. Her mener jeg der ville være en besparelse, hvis de slog sig sammen, idet det så kunne blive billigere.

Robert Pedersen (S):

Venstres ordfører, hr. Bertel Haarder, sagde, at man skulle være forsigtig med at anvende falske sociale argumenter i denne sag. Efter min bedste overbevisning har hverken undervisningsministeren eller undertegnede brugt nogen sociale argumenter. Vi har sagt, at det drejer sig om at knæsette et princip, nemlig det princip, at undervisningen principielt i dette land er gratis. Der kan da udmærket på aftenskoler og aftenhøjskoler gå folk med meget, meget høje indkomster, men det er uforvarsligt over for de mennesker, der har mangler i deres skoleuddannelse, at man her sætter deltagerbetalingen op, samtidig med at de ved, man i dette land gratis kan få en uddannelse, der koster samfundet 1 mill. kr. Det burde hr. Bertel Haarder kunne forstå, al den stund han selv har, om jeg så må sige, været medhjælper ved „de fattige mænds universitet“, nemlig på højskolen.

Det var mig også en kilde til undren, at et parti med de holdninger, som det radikale parti har, kunne give tilslutning og oven i købet harcelerere over, at honorarerne var

[Robert Pedersen.]

for høje. Hvis det var det, der var begrundelsen derfor, så kunne man i udvalgsarbejdet diskutere, om fastsættelsen af lærerhonorarerne i aftenhøjskolerne er for høje.

Endelig kunne jeg heller ikke lade være med at undre mig en lille smule over, at fru Gerda Møller gav så varm en tilslutning. Vi har liggende i vore papirer et bilag nr. 12, hvori det oplysningsforbund, der er startet af det konservative folkeparti, nemlig FOF, her præciserer næsten lige det modsatte af det, fru Gerda Møller har sagt.

Steen Folke (VS):

Jeg beklager, at jeg lige var udenfor et øjeblik og det gik hurtigere herinde, end jeg havde regnet med, så jeg fik ikke lejlighed til at ytre mig i første omgang. Jeg vil godt lige komme med nogle bemærkninger til forslaget.

Det er jo, som det fremgår af bemærkningerne til det, en opfølgning af det reaktionære spareforlig fra foråret 1973, og det bemærkes også, at de besparelser, der er tale om i dette forslag, er et forsøg på at nedskære statsudgifterne. Vi ved jo godt, at meningen med denne nedskæring af statsudgifterne er at kanalisere større midler til det produktive erhvervsliv i form af tilskud til kapitalen på den ene eller den anden måde.

De nedskæringer har hele tiden i hovedsagen ramt uddannelsesområdet og det sociale område. Som andre ordførere har været inde på, er det med dette forslag et i den store sammenhæng latterligt lille beløb, der vil spares; det er skønnet at være på 27 mill. kr. pr. år, første år endda kun 15 mill. kr.

Til gengæld vil følgerne af en gennemførelse af dette forslag være ganske katastrofale. Det gælder både bestemmelserne om et minimumsdeltagerantal til de forskellige fritidsundervisningsaktiviteter og især forhøjelserne af deltagerbetalingen. Der er også kommet en strøm af protester fra alle, der har noget at gøre med fritidsundervisning, med påpegning af, hvilke konsekvenser en gennemførelse af forslaget vil have. Det er klart, at det i høj grad vil være lønarbejderne og de ringest stillede i samfundet, som dette forslag vil ramme.

Disse konsekvenser står der ikke noget om i lovforslaget eller bemærkningerne til lovforslaget, altså ud over den pengemæs-

sige side af sagen. Der står derimod noget i bemærkningerne, som jeg godt vil citere:

„Uanset at den forhøjede deltagerbetaling, som følger af det lavere offentlige tilskud, må forventes at have en gunstig virkning med hensyn til et passende deltagerantal på de enkelte hold, har man fundet det rigtigst at foreslå fastsat et minimumstal for deltagere ved oprettelse af hold.“

Det kunne være fristende at spørge forslagsstillerne, hvad man mener med „gunstig virkning“ og „passende deltagerantal“. Jeg mener sådan set ikke der er tvivl om, hvad konsekvenserne vil blive.

Det er et reaktionært forslag, der er lagt frem her. Det er et led i en stribe af reaktionære forslag, men konsekvenserne, kan man sige, af dette forslag er katastrofale sammenlignet med det forholdsvis ubetydelige beløb, der vil blive sparet.

Vi vil naturligvis stemme imod forslaget, og — det vil jeg så understrege — det ville vi have gjort uanset besparelsernes omfang.

Bertel Haarder (V):

Både den sidste taler og undervisningsministeren har talt om den mærkbare nedgang, som forhøjelsen af deltagerbetalingen betød i forrige omgang. Dertil vil jeg sige, at det jo kun havde virkning for så kort en periode, at jeg ikke synes, man kan generalisere noget ud fra det meget korte tidsrum, ordningen fik lov at virke i.

Hele denne lovgivning skal jo revideres senest i næste samling, og den tidligere undervisningsminister havde et udkast klar. Det er altså noget, som vil komme frem senest i næste samling.

Til hr. Robert Pedersen, som pirker til mig som højskolemand, eller forhenværende — det er vi jo begge — vil jeg sige, at højskolerne er jo heller ikke gratis. Der betaler staten kun 85 pct. af lærernes lønninger, og det er jo kostskoler, så det er ikke billigt at være på højskole. Det beklager jeg selvfølgelig. Det ville være dejligt for de danske højskoler og os alle sammen, hvis det hele kunne være gratis. Jeg har jo tidligere i dag sagt til hr. Erling Olsen, som beklagede, at vi ikke havde nogen penge til folkeskoleloven: hvorfor har vi ikke de penge? Fordi vi bl. a. har brugt dem i alt for stor udstrækning i den højere uddannelse, hvor tingene er blevet for dyre og for store, hvor man har

[Bertel Haarder.]

for stor en kapacitet osv. Det er der sikkert almindelig enighed om.

Så bør vi bare ikke møde bebrejdelser, når vi siger: her har vi dog et sted, hvor vi, uden at det koster særlig meget, kan spare et ret godt beløb. Jeg må nemlig sige til den sidste taler, at det er jo ikke rigtigt, at det kun er 27 mill. kr., der spares. Der blev henvist til bemærkningerne, men bemærkningerne var ikke blevet læst, for der står udtrykkelig:

„For kommunernes vedkommende vil der blive tale om besparelser på årsbasis af omtrent samme størrelse.“

Altså alt i alt en besparelse på 54 mill. kr., og det er dog ikke helt lidt.

Gerda Møller (KF):

Blot en bemærkning til hr. Robert Pedersen. Jeg har taget bilag 12 frem, men det er nu fra blandt andre aftenskoleinspektøren for København og Frederiksberg, så det må være et andet bilag, hr. Robert Pedersen henviser til. Det skulle altså gå ud på, at FOF ikke er tilfreds med den stilling, vi tager. Ja men det ved jeg da udmærket. Jeg sidder i FOF's hovedbestyrelse. Jeg kender FOF's stilling, men det er jo ikke dem, der sidder her som et ansvarligt parti i folketinget. Da vi har lavet det spareforlig, som vi indgik med de 5 andre partier i efteråret, og da vi erklærer, at vi står ved det, og vi har fremsat ændringsforslag til finansloven på dette område, så må jeg altså sige, at vores stilling er den samme, som den var i efteråret.

Men hr. Robert Pedersen lagde måske ikke mærke til, at jeg kom med nogle bemærkninger, som jeg også kom med sidste gang, vi havde dette forslag til forhandling, nemlig at jeg godt kunne tænke mig at arbejde for, at vi får en helt anden opbygning af vores voksenundervisningssystem. Jeg kender FOF's synspunkt på det område, og derfor prøver jeg at arbejde på, at man går over til bloktilskudssystemet og overlader de enkelte forbund en vis sum penge. Så må de sætte den undervisning i gang, de kan for

det. I hvert fald efter de samtaler, jeg har haft, og det, jeg kender til fra FOF, så er FOF af den formening, at de kan lave akkurat det samme arbejde for de samme penge, og det foretrækker de fremfor at få fastsat dette starttal, som der ligger i det foreliggende lovforslag. De vil altså spare det samme beløb.

(Kort bemærkning).

Robert Pedersen (S):

Jeg vil gerne undskyldte over for fru Gerda Møller, at jeg har forsøgt at vildlede hende. Det var altså bilag nr. 10, hvor det ganske kort står:

„Set i forhold til andre besparelsesforslag er det en helt urimelig stor besparelse, man ønsker at foretage inden for fritidsundervisningen. I en tid, hvor alle mennesker er søgende og rådvilde, og hvor ansvarlige kræfter er enige om, at vi mere end nogen sinde har behov for en aktiv kulturpolitik“ osv. osv., så går man imod. Jeg beklager altså det forkerte nummer, men det er dokumenteret, FOF er imod.

Meget kort til hr. Bertel Haarder: når nu loven alligevel skal revideres i næste samling og besparelsesstørrelsesordenen er 27 mill. kr. og lidt mindre for kommunerne, ville det så ikke have været et acceptabelt forhandlingsgrundlag, at vi sagde: vi vil gerne se på holdstørrelserne, vi vil gerne se på emnevalget, således at vi kan komme med nogle besparelser for at komme jer i møde, men lad os holde principperne. Efter at have hørt hr. Bertel Haarder, så kan jeg egentlig godt forstå, at en af Grundtvigs sidste bemærkninger, før han døde, var: „Gud bevare mig for grundtvigianerne.“

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hæklerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til

[Første næstformand.]
undervisningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om Statens Uddannelsesstøtte [optaget af Tove Nielsen].

(Lovforslag nr. 18. Fremsat 24/1 75 af undervisningsminister Tove Nielsen. Taget tilbage 21/2 75 af undervisningsminister Ritt Bjerregaard. Optaget 21/2 75 af Tove Nielsen).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Regeringen har ikke ønsket at fremme det af venstre regeringen fremsatte forslag til lov om Statens Uddannelsesstøtte, da det ikke stemmer med de tanker, som socialdemokratiet har givet udtryk for. Nu er lovforslaget imidlertid fremsat af venstre som privat forslag, og som sådant skal jeg hermed kommentere det.

Indledningsvis vil jeg fremhæve, at tidsfristen er overskredet. I sin tale i forbindelse med lovforslagets fremsættelse den 24. januar 1975 udtalte fru Tove Nielsen, at sidste frist for trykkeordren for ansøgningsmaterialet var den 7. marts 1975, netop i dag, og inden da måtte den nye lov vedtages og de nye regler, der skal stå i ansøgningssekemaerne, udformes.

Med venstre regerings tilbagetræden gik muligheden tabt for at ændre uddannelsesstøtteloven med virkning fra næste støtteår, det vil sige fra 1. august 1975. Det vil derfor ikke være muligt nu at opnå besparelser på bevillingerne til uddannelsesstøtten i finansåret 1975-76. Hvad enten vi måtte ønske det eller ej, er vi tvunget til at fortsætte den hidtidige støtteordning et år endnu.

Men regeringen har ikke derfor tænkt at ligge på den lade side, tværtimod. Ventetiden vil blive udnyttet til udformning af et nyt støttesystem. Det nye støttesystem svarer ikke til venstres, der blot er en forringelse af det nuværende, en urimelig forringelse, som ville medføre uacceptable støttevilkår for en stor del af de studerende. Soci-

aldemokratiet arbejder på et helt nyt støttesystem for alle i de videregående uddannelser, et system, der udelukkende er baseret på statslån, men statslån af en ny type, der ikke virker afskrækkende på dem, der går ind i studiet. Lånene skal nemlig tilbagebetales, hvis man opnår en indtægt, der gør tilbagebetaling rimelig. Tanken er, at låntilbagebetalingerne skal sættes direkte i relation til indtægten og vokse med denne. Omvendt skal der ikke ydes nogen tilbagebetaling, hvis indtægten svigter, f. eks. på grund af arbejdsløshed. Det er endnu for tidligt at gå mere i detaljer med dette system, jeg må først have lejlighed til at overveje og gennemdrøfte det nærmere, men jeg håber at kunne fremsætte et lovforslag herom i næste samling.

Socialdemokratiet kan således af flere grunde ikke gå ind for det foreliggende lovforslag, heller ikke hvis dets ikrafttræden bliver udskudt til den 1. august 1976.

Søgaard (S):

Vi kan jo, som vi har gjort det til en række af de forslag, der har været fremsat i dag til behandling, nikke genkendende også til dette forslag, som jo går helt tilbage til januar 1974. Det blev dengang udførligt behandlet af mit partis daværende ordfører, den nuværende undervisningsminister. Jeg skal derfor ikke knytte mange bemærkninger til selve forslaget. Det drejer sig jo i alt væsentligt om at gøre lånebetingelserne dyrere for de enkelte uddannelsessøgende, og den gruppe, som er uddannelsessøgende, opfatter vi absolut ikke som en gruppe, der bør have deres forhold yderligere forringet i forhold til nuværende, tværtimod.

Vi forstår også, at forslaget var et led i forligspartiernes sparebestræbelser, som fortsat skal opretholdes. Det drejer sig her om ca. 300 mill. kr., man allerede har indregnet i finanslovsforslaget, men jeg forstår også på forslagsstilleren, at man vel nok kommer til at pille dette beløb ud igen, idet fru Tove Nielsen i sin fremsættelsestale dengang bebudede, at forslaget skulle være færdigt fra folketinget den 7. marts — det er just i dag — for at administrationen i øvrigt kunne nå at tilrettelægge ændringerne i forhold til det startende efterårssemester.

Vi må altså skuffe venstre med, at dette her ikke lader sig gøre. Vi har det som præ-